

הנגזרת

היא ניבטת אל"י מן התמונה החצויה. שערותיה קצרות, פניה חכמים, נחבאת אל הכלים. אחר שזהבה, אמא של רבקה, מתה נסענו לדירתה לקחת את חפציה. בסוף חייה גרה בבית הבראה של ההסתדרות משען ברמת אביב. פתחנו את דלת הבוידם וזה מה שמצאנו שם. חבילה גדולה של כרכי אוגניוק, תקופון תרבותי מברית המועצות, אז המעצמה שמעבר למסך הברזל, המון תיקי יד של נשים חצי משומשים, ופטיש אחד קצת שבור מאז קנינו הרבה כלי עבודה חדשים וכבר חילקתי אותם משומשים ועדיין אני מחזיק בפטיש הזה שהיה אז קצת שבור ולא היה כפטיש הזה בכל הפטישים. עוד היתה בבוידם מזוודה. מזוודה מלאה מכתבים יומנים ותמונות. תמונות גזורות. בתוך המזוודה היתה עוד מזוודה ובה מעטפה ובה קווצת תלתלי זהב ושמלת תינוקת ורודה וביחד איתם היו שם צבורים הגזירים, השאריות הגזורות של חצאי התמונות. את כרכי האוגניוק ואת תיקי היד זרקנו לפח. את המזוודה ואת המזוודה שבתוך המזוודה לקחנו אלינו הביתה.

גרנו אז בבית חדש בחופית אשר ליד כפר ויתקין. בית קטן העומד בראש הגבעה וצופה אל הים מצד אחד ואל עיקול הנחל בואכה סמארה מצד שני. לשם הזמנו לסוף שבוע ארוך את איזה אחותה הגדולה של רבקה אשר גרה במושב שרונה. איזה באה עם חברתה היודעת רוסית, אסתר מטבעון. שתינו תה, ישבנו על הרצפה, ופתחנו את המזוודה וקראנו במכתבים.

היו שם מכתבים לקוניים בעברית באותיות לקטנים. היה כתוב בהם למשל "בנינו נמל" זה היה נמל תל אביב. אז סמל לעצמאות, עכשיו מקום בילוי ונהנתנות. היה שם פתק בכתב עברי מרובע באותיות גדולות עם ניקוד שנשלח מכבשונה של העליה לחניתה. וגם מצאנו ספרון פנקס מקושט ומרוקם שבו כותבים זה לזו וזו לזה אבא וילדה, אבא יצחק והילדה רבקה. אבא כותב משפט אחד או שניים והילדה, שרק עכשיו לכתוב את האותיות למדה, משיבה מה אחת אפיים.

המכתבים בעברית נגמרו מהר ואז אסתר התחילה לפתוח את המכתבים הכתובים ברוסית. היו שם מאות ואולי אלפים. מכתבים, יומנים, פיסות נייר ופתקים. ישבנו וקראנו. קראנו מה היא כתבה לו במר ליבה ומה הוא ענה לה בכדי לנער את הדיבה. היא לו והוא לה בעפרון קופי ובלי אהבה.

ואז נפנינו לתמונות הגזורות ולגזירים. ובין גזירי התמונות היתה תמונה ובה ילדה שערותיה גזורות קצר ופניה חכמים והיא כאילו מצמצמת עצמה בצד התמונה. מאחור היה כתוב בעפרון קופי, גלילה. איזה סיפרה לנו שיצחק נישא בצעירותו לקרובת משפחתו שהיתה

אחיניתו של ישעיה ברלין בן דודו. הנישואים האלה עלו על שרטון. הם התגרשו ויצחק עלה לארץ. לא בלי דחיפה מטרומפלדור. טרומפלדור נפל בתל חי ויצחק היה בין מקימי גדוד העבודה על שם טרומפלדור. שם מצא את זהבה, יפייפיה עניה שעלתה לארץ מקרים באוניה רוסלן ונקלטה בגדוד העבודה. ובגדוד גברים ונשים חצבו אבנים ובנו כבישים. "במאמץ עקשני וער" בנו את תחנת הכח בנהרים וחצבו חשמל ממים. אבל מה יעשו "אחי גיבורי התהילה" בילדה קטנה שרק עלתה מן הגולה? שמו אותה בקיבוץ.

את זה אני יכול להבין. גם אני הייתי ילד חוץ בקיבוץ פחות או יותר מאותן סיבות, אבל אני לא מוצא כאב או פגע בזכרונות. מסתבר שלא לכל אחד הסיפור הזה עבד. דליה רביקוביץ היתה גם היא ילדת חוץ בקיבוץ. היא לא הלכה בתלם ולא השתלבה בחברה ועל כך כתבה שיר וגם סיפור. חברתי הדס קראה לי את השיר וגם את הסיפור ואני זוכר מהם תמונה אחת, תמונה ובה הילדים בחצר חוטפים לדליה את הכובע וכשניסתה לקבלו בחזרה מן הילד המחזיק בו זרק אותו לאחור והאחר זרק לאחור אחר והיא בתוך רצה מאחד לשני ומכל ריצה היא נותרת יותר מתוסכלת ומושפלת. כנראה שאת הטרומפלדור הזו סחבה דליה איתה עד מותה ואני הבנתי אותה. הייתי ילד קטן וחלש ובכפר, דווקא לא בקיבוץ, עשו לי כמותה.

בערימת המכתבים שהיו במזוודה מצאנו מכתב שכתבה לאבא המטפלת ועניינו: "הילדה אינה מסתגלת" והאבא, שבדיוק אז היה עסוק בהקמת המדינה, כתב, בין קרב משמר העמק לבין כיבוש עירק סואידן, לאמא זהבה מכתב, האמא כתבה למטפלת והמטפלת ענתה... לבסוף הילדה מתה.

באותם ימים שבהם ישבנו וקראנו את המכתבים רבקה היתה בהריון, לבסוף נולדה ילדה. גלילה קראנו לה.

והתמונות הגזרות מה הן?

איך אמר טולסטוי "המשפחות המאושרות דומות זו לזו, כל משפחה אומללה, אומללה על פי דרכה" ככה זה היה כאן רק שכאן הכול קרה לאותה משפחה. במכתבים מצאנו אושר, ריב ופרידה. בגרושים לא היה צורך כי לא התחתנו כלל. זהבה שנפגעה עד עומק נשמתה רצתה להוציא את יצחק מליבה, ומלב בתה. יצחק נמחק. מאז רבקה אותו לא ראתה. גם מן התמונות האיש נגזר, אבל לא מת כי נעדר, שהרי במזוודה שבתוך המזוודה שמרה זהבה לתומה את הגזירים שגזרה בחימה.